

TOBAKKINDUSTRIENS FELLESKONTOR

Helse og Omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 05.08.2009

HØRINGSUTTALELSE FRA TOBAKKINDUSTRIENS FELLESKONTOR TIL FORSLAG OM Å INNFORE KOMBINASJONSADVARSLER (TEKST OG BILDE) PÅ TOBAKKSPAKNINGENE

Innledning:

Tobakkindustriens felleskontor har gjennomgått departementets høringsnotat og gir herved sin uttalelse.

Som ledd i en målsetning som går ut på å bekjempe bruken av tobakk og de helseskader som følger av tobakksbruk, har departementet foreslått å innføre kombinasjonsadvarsler. Hovedbegrunnelsen som gis er at kombinasjonsadvarsler er et kraftigere og mer effektivt virkemiddel, ved at de er lettere å oppfatte og lettere å huske.

Vi tror ikke at bruken av kombinasjonsadvarsler er nødvendig. Det er vår oppfatning at kombinasjonsadvarsler eller fotografiske helseadvarsler ikke vil medføre noen økning av den generelle bevissthet i befolkningen vedrørende helserisikoen knyttet til røyking, som vi mener allerede er vel kjent. Det foreligger ikke avgjørende bevis som støtter påstanden om at slike advarsler har bidratt til å begrense bruken av tobakk eller ellers medført noen endring i røykeadferd i de land hvor de har blitt innført.

Innføringen av kombinasjonsadvarsler:

Tobakkindustriens felleskontor understreker at Norge står fritt til selv å velge hvorvidt man ønsker å innføre kombinasjonsadvarsler eller ikke, basert på nasjonale politiske overveielser.

Tobakkindustriens felleskontor mener at voksne røykere bør informeres om helserisikoen knyttet til røyking, når de foretar et informert valg om å begynne å røyke. Tobakkindustriens felleskontor mener også at staten har en viktig oppgave når det gjelder folkeopplysning, og at dette også gjelder formidling av informasjon vedrørende helserisikoen knyttet til røyking, ettersom slik informasjonsformidling gir borgerne et bedre grunnlag for å foreta selvstendige valg.

På den annen side er det vår oppfatning at staten ikke bør gå ut over den rene og objektive informasjonsformidling. Helserisikoen knyttet til røyking er allerede vel kjent blant voksne, hvorav mange av disse allerede, på bakgrunn av slike opplysninger, har foretatt et informert valg om å røyke. Formålet med advarslene bør være å informere brukere om helserisikoen ved

røyking basert på vitenskapelige fakta, og bør ikke benyttes utelukkende i den hensikt å sjokkere, stigmatisere og ydmyke voksne røykere.

Tobakkindustriens felleskontor mener videre at en innføring av kombinasjonsadvarsler ikke vil få den tilsiktede effekt. For det første foreligger det ikke avgjørende bevis som tilsier at fotografiske advarsler har hatt noen effekt i form av å redusere tobakksbruk eller ellers endre folks røykeadferd i de land hvor slike advarsler har blitt innført. For det andre vil en eventuell midlertidig effekt, i form av den oppmerksomhet som vanligvis oppstår i og med innføringen av slike tiltak, uansett miste sin effekt over tid, hvilket departementet selv har påpekt.

Tobakkindustriens felleskontor ønsker også å påpeke at innføringen av kombinasjonsadvarsler vil kunne foranledige en vekst i det illegale sigarettmarkedet. Det er to grunner til dette.

For det første vil de kostnader som pålegges produsenten ved innføringen av kombinasjonsadvarsler kunne føre til en prisvekst, som igjen virker fremmende for det illegale marked.

For det andre vil sjokkerende bilder på sigaretteskene kunne virke støtende, slik at illegale produkter uten slike bilder vil kunne oppfattes som mer attraktive. Dette vil igjen kunne bidra til økt vekst av det illegale marked.

På denne bakgrunn støtter ikke Tobakkindustriens felleskontor innføringen av kombinasjonsadvarsler.

Tiltakets omfang:

For det tilfelle at forslaget blir gjennomført, foreslår Tobakkindustriens felleskontor at Norge benytter sin frihet til å begrense tiltakets omfang.

Tobakkindustriens felleskontor foreslår at andre tobakkprodukter enn sigaretter holdes utenfor forslaget. En rekke andre tobakkprodukter enn sigaretter er av en slik størrelse og av et slikt materialvalg at de ikke er forenelige med kombinasjonsadvarsler og de fargekrav (CMYK) som er foreslått. Dette har også blitt anerkjent og kommet til uttrykk i EU-kommisjonens avgjørelse av september 2003 om bruk av fargefotografier og andre illustrasjoner på sigarettpakker (2003/641/EC), som gir EU-medlemsland rett til å holde visse tobakksprodukter utenfor.

Videre foreslås at kartongemballasje holdes utenfor en innføring av kombinasjonsadvarsler. For sigarettpakkers vedkommende kan forslaget gjennomføres ved å bytte ut en av tekstadvarslene med bilder. Pakkene trenger dermed ikke å utstyres med et helt nytt design. Dette gjelder imidlertid ikke for kartongesker, som i dag er av et slikt design at innføringen av kombinasjonsadvarsler ville krevd en total ny design. Videre blir kartonger normalt fjernet av utsalgstedet før sigarettpakken selges. En innføring av kombinasjonsadvarsler på kartonger vil videre gi en merkostnad som gjør at kostnaden blir uforholdsmessig høy. For å trykke kartonger i fire farger med alle 14 kombinasjoner, vil dette kreve innkjøp og oppsett av 28 trykkesylindere for en printer. Dette vil gjøre at trykkekostnadene overstiger så vel innpakningens verdi, som den verdi som ligger i at varsler medtas på kartongene, og vil således gjøre inngrepet uforholdsmessig. Disse synspunktene har også blitt anerkjent i andre markeder som har innført kombinasjonsadvarsler, som for eksempel Singapore.

Implementeringen av kombinasjonsadvarsler:

Dersom forslaget om å innføre kombinasjonsadvarsler gjennomføres, vil Tobakkindustriens felleskontor foreslå at en implementering skjer på en slik måte at unødvendige ulemper og kostnader unngås.

Det er en rekke praktiske hindringer knyttet til produksjon og trykking, som vil virke inn på den praktiske gjennomføringen av å innføre endrede eller nye fotografiske advarsler. Vi mener disse tekniske sidene må undersøkes og forstås før det innføres krav som pålegger produsentene å medta fotografiske advarsler på tobakksproduktene.

Størrelse og posisjonering:

Det foreslås at eksisterende størrelser, border og posisjonering beholdes som de er. Dette synes også å ha støtte i direktivet 2001/37/EF, som særlig viser til konkurransehensyn samt at forslaget kun er ment å bytte ut tekst mot bilde, og ikke øke mengden advarsler. Også kostnadshensyn taler for samme løsning. Det samme må også gjelde for borden som omgir tekstadvarslene eller bildene, da noe annet ville innebære at man måtte foreta en komplett ny design av eksisterende pakker, noe som igjen ville føre til uforholdsmessig høye kostnader.

Antall bilder:

Det fremholdes at det må velges ut ett bilde per tekstadvarsel. Med 14 eksisterende tekstadvarsler vil dette nødvendiggjøre trykkingen av 14 ulike bilder. Velges det ut mer enn ett bilde per tekstadvarsel vil dette kunne nødvendiggjøre opptil 42 ulike alternative trykk. Dette ville medføre en betydelig kostnadsøkning som ikke står i forhold til den forventede nytte.

Valg av bilder:

Det foreslås at hovedkriteriet for utvelgelse av bilder bør være hvorvidt bildet gir en mest mulig *objektiv og realistisk gjengivelse av den opplysning tekstadvarselen tar sikte på å formidle*. Enkelte bilder vil ha en informasjonsformidlende effekt ved at de gir uttrykk for den samme setning tekstadvarselen formidler. Andre bilder vil ha hovedvekten på å skape skremmende og fryktinngytende følelser hos mottakeren. I den grad bildenes legitimitet forankres i at de skal formidle helseinformasjon, vil førstnevnte kategori bilder inneha en langt større legitimitet enn sistnevnte. I forlengelsen av dette bør man unngå overdrivelser og spekulasjoner som ikke svarer til den praktiske virkelighet, herunder å benytte bilder som bare kunne vært reelle i helt eksepsjonelle unntakstilfeller. Slike bilder har en støtende og ubehagelig effekt, og det synes unødvendig at røykere ved tvang skal utsettes for slike ubehageligheter.

Omstillingsperiode:

Tobakkindustriens felleskontor foreslår at det gis en tilstrekkelig lang omstillingsperiode for produsentene. Trykkingen av sigarettesker er i dag svært spesialisert og konsentrert. Levering og oppdateringer av printere skjer av et meget begrenset antall aktører. Leveringstiden for nye printere er i dag ca 18 måneder.

Tobakkindustriens felleskontor foreslår at utsalgssteder gis en tilstrekkelig lang tidsfrist for utvalg av produkter som ikke samsvarer med de nye kravene. Det eksisterer til enhver tid et betydelig volum sigarettprodukter spredt over alle landets utsalgssteder. Sigaretter har en forholdsvis lang holdbarhetstid og enkelte har kjøpt opp relativt store varelagre. Sigarettprodukter kjøpes heller ikke direkte av utsalgsstedet, men blir kjøpt og lagret i større kvanta av mellommenn før salg til utsalgsstedene. Derfor er det også nærmest umulig å klargjøre hvor langt inn i fremtiden det fortsatt vil eksistere holdbare produkter.

Departementet har foreslått at endringen trer i kraft 1. januar 2011. Samtidig foreslås at implementeringen skjer gjennom en prosess hvor fokusgrupper skal foreta kartleggingsarbeid over en periode på seks måneder eller mer. Dette innebærer at implementeringsprosessen i seg selv vil konsumere nær halvparten av den omstillingsperiode som samtidig gis, hvilket også innebærer at omstillingsperioden i realiteten blir tilsvarende forkortet. På det nåværende tidspunkt er det ikke sikkert at endringsforslaget vil bli vedtatt, og heller ikke hva dets endelige innhold vil bli. Produsentene kan ikke foreta endringer før den endelige lovendring har blitt vedtatt. Derfor bør omstillingsperioden være minst 18 måneder fra det tidspunkt forslaget har blitt endelig vedtatt.

Supplerende elementer:

Tobakkindustriens felleskontor er noe usikker på hva som menes med den foreslåtte endring vedrørende *henvisning til røyketelefonen*. Forslaget går ut på at kombinasjonsadvarslene skal ”*henvise til Røyketelefonen 800 400 85 sammen med en av kombinasjonsadvarslene inntatt i vedlegg 1 til forskriften.*”

Forslaget sier ingenting om hvordan dette skal gjennomføres vedrørende tekst, posisjonering lay-out osv. Slike krav vil kunne nødvendiggjøre endringer av fotografiene. Derfor ønsker Tobakkindustriens felleskontor at departementet redegjør nærmere for dette.

Tobakkindustriens felleskontor foreslår at en eventuell innføring av kombinasjonsadvarsler gjøres på en slik måte at det ikke kreves supplerende elementer, som for eksempel logoer til røyketelefonen eller lignende. Slike tilleggselementer vil kreve ytterligere omstillinger og økte komplikasjoner og kostnader.

Oppsummering:

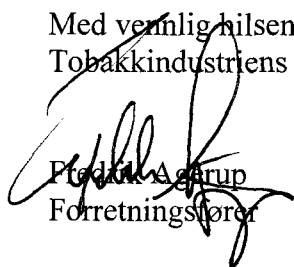
Tobakkindustriens felleskontor støtter ikke forslaget om å innføre kombinasjonsadvarsler, ettersom tidligere erfaringer tilsier at slike virkemidler verken vil ha noen innvirkning på voksnes røykemønster eller forhindre unge fra å begynne å røyke. Dersom forslaget likevel tiltres, bør implementeringen skje på en slik måte at bransjen ikke utsettes for urimelige eller unødige kostnader. Kartongemballasje samt andre tobakksprodukter enn sigaretter bør unntas helt fra forslaget, eksisterende design bør beholdes, bilder bør velges ut ifra hvor godt de formidler tekstadvarslenes objektive budskap, og supplerende tilleggselementer bør unngås.

Det bør innrømmes en tilfredsstillende omstillingsperiode som ikke er mindre enn 18 måneder. Noe annet ville innebære en omstillingsperiode hvor implementeringsprosessen i seg selv forkorter omstillingsperioden.

Tobakkindustriens felleskontor ønsker endelig å understreke sin vilje til samarbeid i dette spørsmålet og bidrar gjerne til konstruktiv informasjonsutveksling i form av for eksempel et møte med departementets representanter.

Med vennlig hilsen

Tobakkindustriens felleskontor

Per Arne Agerup
Forretningsfører